

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

ényeges
ok gya-
hatna a
yütmű-

komp-
aságnak
jelen az
érem a
gy van-
pgazda-
tlatatok
aat.

újszerű
hogy a
ésekben
horizon-
ben tel-
ezőgaz-
ek elle-
nyeinek
hatlan.
nyeinek

иных ко-
опубли-
иной ин-
атипер,
зование

uktions-
er land-
meisten
der In-
Adap-

tions of
Marillai
in agri-
ets also
omoted
ans, the

HÚSTERMELÉS JUGOSZLÁVIÁBAN A VINKOVCI AGRÁRIPARI KOMBINÁTBAN¹

NAGY SÁNDOR

A második világháború idején végbement szörnyű pusztítások, az elemi csapások ijesztő következményei, az élısdiék, betegségek és számos más tényező okozta elhullások ellenére a szarvasmarha-állomány világviszonylatban a háború előtti mintegy 640 millió darabról az 1972—73. évig 1 182 500 000 darabra növekedett, vagyis szinte megkétszereződött.

A JUGOSZLÁVIAI HÚSTERMELÉS

Jugoszláviában a szarvasmarha-állomány ugyanebben az időszakban egymillió db-bal növekedett, ami 23%-os gyarapodást jelent. Az említett időszakban a fejlődő országok átlagában 5%-kal, a fejlett országok pedig 21,8%-kal növelték szarvasmarha-állományukat. Jugoszláviában a marhahús össztermelése 1939-hez viszonyítva 160%-kal nőtt, 1963 és 1973 között pedig mintegy 15 %-os növekedést mutatott.

Az említett időszakban a világ marhahústermelése 40 %-kal nőtt, s a marhahús részaránya az egészében vett hústermelésben elérte az 54%-ot. Jugoszláviában az összes hústermelés 30,4%-át képezi a marhahús. E százaléérték megítélésekor azonban figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy a sertés- és a baromfihús-termelés jóval nagyobb mértékben növekedett.

A marhahús-fogyasztás Jugoszláviában állandóan növekvő irányzatot mutat, így 1972-ben az egy főre számított átlagfogyasztás 8,5 kg volt, ugyanakkor az egy főre jutó évi összes húsfogyasztás elérte a 37 kg-ot. A belföldi húsfogyasztás továbbra is növekvőben van. Az 1975-re tervezett lakosonkénti marhahús-fogyasztás 14,5 kg, az egy lakosra számított összes húsfogyasztást pedig 57 kg-ra tervezik. Hasonló, sőt ennél is kedvezőbb irányzatok észlelhetők a többi európai országban is.

Az utóbbi években (különösen 1972 közepe óta) a nemzetközi piacon

¹ A cikk alapjául szolgáló felszólalás a Pécsen 1975. május 29—30-án tartott Pannónia Élelmiszer-gazdasági Napok vitáján hangzott el.

kialakult helyzet igen élesen hívta fel a világközvélemény figyelmét az élelmezés kérdésére.

A mezőgazdasági eredetű élelmiszertermékek kínálatában az utóbbi években bekövetkezett kifejezett visszaesést és e termékek árának ugrás-szerű növekedését azzal magyarázzák, hogy a világ különböző részein — a mezőgazdasági termelés szempontjából — szinte katasztrofálisan kedvezőtlen időjárási viszonyok uralkodtak. Mélyrehatóbb elemzések azonban felfedték, hogy a kialakult helyzet valódi okait az egészében vett nemzetközi gazdasági viszonyok eddigi fejlődésében, alakulásában a kapitalista világban napjainkban érezhető megrázkódtatásokban kell keresni.

Egyes (az 1974. évi élelmezési világértékelésen elhangzott) értékelések szerint a világ lakosságának kétharmada, vagyis annak a fejlődő országokban élő része, a világ összes kalóriafogyasztásának csak egynegyedét éli fel, azt is főképpen minőségileg gyöngébb gabonafélék formájában fogyasztja. Közel egymilliárd ember fogyaszt átlagban 1200 kalóriát naponta, akiknek munkaképessége a kifejezett rosszul tápláltság miatt nagymértékben csökkent, és akiket a legkülönbözőbb betegségek fenyegetnek. Hasonló értékelések szerint évente 10 és 30 millió között ingadozik az éhenhaltak száma. E súlyos helyzet ellentétéként számos fejlődő országban — elsősorban Latin-Amerikában és Afrikában — óriási, eddig még ki nem használt földterületek állnak az élelmiszert termelő mezőgazdaság rendelkezésére.

Az előirányzatok szerint Jugoszláviában az állattenyésztési termelésnek gyorsabb ütemben kell fejlődnie az egészében vett mezőgazdasági termelésnél. Számítások szerint az egy lakosra jutó húsfogyasztás — egy hosszabb fejlődési időszak folyamán — kiegyensúlyozottan, évente 4%-kal növekszik majd, ami a kivétel megfelelő arányú fokozásával a hústermelés évi mintegy 5%-os növelését teszi lehetővé. Az egyes húsfajták fogyasztási struktúrájában nem várható gyökeresebb változás. A domináns részt továbbra is a sertéshús képezi majd, 40%-os fogyasztási aránnyal. Ehhez a fogyasztási struktúrához alkalmazkodik a termelés is. Míg a marhahús- és a sertéshústermelés megközelítőleg azonos százalékban növekszik majd, valamivel mérsékeltőbb lesz a baromfi-hús-termelés.

A hústermelés terén bizonyos törvényszerűség uralkodik, amelyet a termelés sajátosságai determinálnak. Alapvető jellegzetessége, hogy a termelés volumene rövid idő alatt nem képes a piac követelményeihez alkalmazkodni. A hústermelés ágai közül leggyorsabban a baromfitenyésztés, leglassabban pedig a szarvasmarha-tenyésztés igazodik a piac ingadozásaihoz. Ez a körülmény a háziállatok egyes fajtáinak biológiai sajátosságaiból származik. Az újratermelési ciklus a baromfi-hizlalás esetében 6 hónapig, a sertéstenyésztés esetében 3—4 évig, a szarvasmarha-tenyésztésnél ennél jóval hosszabb ideig, 6—7 évig tart.

A termelésben mutatkozó ingadozások legtovább a marhahús piaci felhozatalán érezhetők. A piac rendellenességeit, zavarait, a termelők és a fogyasztók is huzamosabb időn át megérik. Ezt éreztük meg mi is a múlt évben, a Vinkovci Agráripari Kombinátban.

már
A kor
13 m
ipari
társas
végez
sége

zók k
zettse
képe
száma

zab;
tenye
cerna

1478
süldő

húst
szere
ág az
állat,
1478
tetté
készl
felül
állat
ben

— a
költ
tart
mot
A ta
ami

A VINKOVCI AGRÁRIPARI KOMBINÁT

A Vinkovci AIK (Agráripari Kombinát) 1962 végén alakult, akkor már létező mezőgazdasági üzemekből és élelmiszer-ipari vállalatokból. A kombinátban 1973 végén 24 gazdasági alapegység működött. Ezek közül 13 mezőgazdasági tevékenységgel foglalkozik, 5 feldolgozó és élelmiszer-ipari tevékenységet folytat, 1 a mezőgazdasági magántermelőkkel folytat társastermelést, velük van kooperációban, 4 szolgáltatási tevékenységet végez, 1 gazdasági egység pedig kereskedelmi-vendéglátóipari tevékenységgel foglalkozik.

A Vinkovci AIK állandó jelleggel 2275 dolgozót foglalkoztat. A dolgozók közül 173 egyetemi és főiskolai, 163 középfokú, 221 alsó fokú szakképzettséggel rendelkezik. A magas szakképzettségű dolgozók száma 78, a szakképzett dolgozóké 914, a félésszakképzetteké 241, a szakképzetlen dolgozók száma pedig 485.

A Vinkovci AIK összesen 23 685 hektár földdel rendelkezik.

A kombinát gabonafélék: búza, kukorica, kisebb mértékben árpa és zab; ipari növények: cukorrépa, repace, napraforgó stb.; továbbá az állattenyésztés szükségleteinek kielégítését szolgáló takarmánynövények: lucerna, silókukorica stb. termesztésével foglalkozik.

A kombinátban évi átlagban 1379 tenyésztében, 756 tenyészűsző, 1478 hízó növendékmarha, 494 tenyészkecske, 10 tenyészkan, 351 tenyész-süldő és 2639 hízósertés van.

MARHAHÜSTERMELÉS A KOMBINÁTBAN

Arra számítva, hogy 1974-ben jelentősebb mennyiségű növendékmarhahúst értékesíthetünk a nyugat-európai piacon, 1973 végén a kombinát részére nagyobb számú növendékmarhát vásároltunk, emiatt ez a termelési ág az előző évhez viszonyítva jelentősen felfutott. Összesen 2059 növendékállat, vagyis 840 000 kg hús került leszállításra, átlagállományunk pedig 1478 darabra emelkedett. A nyugat-európai piacon tartós jelleggel megszüntették a húsbehozatazt az említett piacra. Emiatt a már felhízalt állatokat készleten kellett tartani, ami viszont számottevően növelte a tervezetten felüli súlygyarapodás kilógrammonkénti előállítás költséget. A leszállított állatok darabonkénti átlagsúlya 1972-ben 421 kg, 1973-ban 425 kg, 1974-ben pedig 445 kg volt.

A hizlalástechnológia terén alkalmazott módosítások eredményeként — az időközben bekövetkezett takarmánydrágulás ellenére — a termelési költségek nem növekedtek. A hizlalásra fogott növendékállatok etetésére tartósított kukoricát és leegyszerűsített összetételben szuperkoncentrátumot használtunk, kizárva ezáltal a drága és az importált takarmányokat. A tavalyi évben elért átlagos napi súlygyarapodás 1,074 kg volt.

A piacon elért kilogrammonkénti átlagos eladási ár 15,97 dinár volt, ami 1,40 dinárral lett alacsonyabb az 1973-ban elért árnál. Általában véve

a termelés alakulása a piac igényeitől, vagyis a készáru értékesítésének lehetőségeitől függ. Döntő a kukorica ára is, mivel a termelési költségek túlnyomó hányadát ez a takarmányféle emésztí fel.

A vinkovci kombinát keretében két termelési egység foglalkozik marha-hústermeléssel. A hizlalásra fogott állatok száma ezekben az egységekben a piaci körülményektől függ. Kedvezőtlen értékesítési feltételek esetén ezek az egységek nem dolgoznak teljes kapacitással, nem vásárolnak borjakat, hanem csak a saját tenyészállományuktól származó borjakat hizlalják.

A választott borjakat 4 hónapos korukban helyezik át a tejgazdaságokból a hizlaldába, amikor átlagsúlyuk eléri a 140–150 kg-ot. A borjakat itt azonnal teljes szemes kukoricával kezdik etetni, amelyet a hizlalóban tartósítottak propionsavval.

Természetes, hogy a nyers szemes kukorica és a hizlalóban készített takarmánykeverékek jóval olcsóbbak, mint a takarmánygyáraktól vásárolt kész keverék.

Az etetésre használt keverék összetétele megközelítőleg a következő: 67,5% nyers szemes kukorica, 20% répaszelet és 12,5% koncentrátum. A takarmánygyártól készen vásárolt szuperkoncentrátum — természetes dara helyett — keményítőamid és reamid formájában ureát tartalmaz.

A kukorica tárolására trench-silókat használunk. A takarmánynak a tárolótól az etetővályuig való szállítása nincs gépesítve. Az etetés rendje a következő: reggel szálas takarmány (széna vagy szalma), majd egy órával később keverék. A napi szálatakarmány-adag 1 kg, keveréket ad libitum fogyasztanak az állatok.

A keverék túlnyomó részét képező kukoricát legmegfelelőbb magában az épületben tárolni és silózással vagy valamilyen konzerváló szerrel tartósítani.

Új farmok létesítésekor célszerű azokat nagy teljesítményre tervezni a termelékenység megfelelő fokának elérésére, a termékegységre jutó fix költségek csökkentése, továbbá a takarmány saját rezsiben történő előállítására véget. A növendékmarhák hizlalásának célszerű lenne minél nagyobb mértékben a mezőgazdasági és ipari melléktermékekre támaszkodni.

SERTÉSHÚSTERMELÉS A KOMBINÁTBAN

A sertéshizlalás már három egymást követő évet pozitív eredménnyel zárt, és különösen az 1974. évi eredmények biztatóak. A sertéstenyésztést az állatok számának szempontjából vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az 1974-ben érte el a legnagyobb méreteket. Az előző évihez viszonyítva az anyakocák száma százszal, a hízott sertéseké pedig 2805 db-bal nőtt.

Összesen 11 144 malac született, s az előző évi 19,5%-os elhullást sikerült 12,5%-ra csökkenteni. Átlagban véve egy-egy anyakoca 23,07 malacot elletett, s ebből 20,08-at felnevelt. Különösen jó eredményeket értünk el a választott malacokkal, amelyeknél a napi súlygyarapodás 0,405 kg volt, a húskilogrammonkénti takarmányfogyasztás pedig 2,6 kg.

A hízott sertésekkel elért eredményeinkkel az alacsony eladási árak miatt nem vagyunk elégedettek. A hízott sertés piaci ára 2,00—3,00 dinárral maradt alatta az 1973-ban elért eladási árnak. Hosszabb távlatot vizsgálva, megállapíthatjuk erről a termelési ágról, hogy minden harmadik évben negatív az eredménye. Az 1974-ben elért súlygyarapodás 8,3%-kal volt jobb, mint 1973-ban (1973-ban 540 g, 1974-ben pedig 585 g volt naponta), ugyanakkor a súlygyarapodás egy kilogrammjára számított takarmányfogyasztás még mindig elég nagy, értéke 4,0—4,2 kg körül volt. Ez a költségtétel rejti magában a legnagyobb tartalékot a termelés olcsóbbá tétele szempontjából. Ezt jobb minőségű takarmány előállításával kellene kiaknázni, mert a kétes minőségű kukorica a legkedvezőtlenebbül befolyásolja a hízosertések súlygyarapodását. A sertéshústermelés alapját a vinkovci kombinátban az 550 anyakocából álló tenyészállomány képezi. Az év folyamán született malacok száma 11 000 db, vagyis kocánkénti átlagban 20 db. Az évente leszállításra kerülő mennyiség mintegy 10 000 db sertés, vagyis kereken egymillió kg sertéshús.

Napjainkban a termelés átalakított régi épületekben folyik, a lehető legmegfelelőbb tartási és etetési technológia alkalmazásával.

A sertések tartás- és etetéstechnológiája, tenyésztési, illetőleg tartási szakaszok szerint a következő:

- a pároztatóban — melynek befogadóképessége 60 koca — a kocákat egyedenként tartják. Kézből bugatják és bugatás után 20 napig itt tartják a kocákat;

- a pároztatóból a vemhes kocák vemheskoca-istállóba kerülnek és az ellés előtti 5. napig itt maradnak, ahol 25-ös csoportokban tartják őket. 1975-ben 400 vemhes koca tartására szolgáló, egyedi rekeszekre osztott épületet fogunk emelni;

- fiaztatóban (4 épület 4×44 rekesssel) maradnak a kocák malacokkal együtt az ellés után 28 napig.

A kocák etetési rendje szerint, azok 5 nappal ellés előtt és 5 nappal ellés után 0,5—1,0 kg koncentrált takarmányt kapnak, melynek mennyisége az ellés utáni 5. naptól a malacok elválasztása előtti 3. napig 1 kg-ra + malakonként 0,5 kg-ra nő. A malacok elválasztása után a kocák a következő bugatásig (7 napig) 0,5—1,0 kg koncentrált takarmányt kapnak. A bugatás után 15—20 napig ez 3,5 kg-ra nő; a vemhesség 20. napjától a 75. napig tartó időszakban 1,8—2,2 kg-ra csökken, majd a vemhesség 75. napjától az ellés előtti 10. napig 3—4 kg-ra emelkedik.

A malacok 35 napos korukig a fiaztatóban maradnak, onnan a malacnevelőbe kerülnek, és ott maradnak, amíg elérik a 25—30 kg-os testsúlyt. 20 db-ból álló falkáikat rekeszekben tartják. A 30 kg-os súly elérése után az előbbivel azonos csoportokban a hizlalóba kerülnek, ott maradnak a 100 kg-os súly eléréséig, s onnan vágásra viszik őket.

A malacokat 10 napos korukban kezdik etetni ún. starter-keverékkel, s ezt a keveréket kapják a 15 kg-os testsúly eléréséig. Abban az időszakban, amikor testsúlyukat 15 kg-ról 25-re növelik, grover-keveréket kapnak.

A hizlalóban a hízók abban az időszakban, amikor 30-ról 60 kg-ra híznak fel, ST—1 jelzésű keveréket, abban az időszakban pedig, amikor 60 kg-ról 100 kg-ra híznak, ST—2 jelzésű keveréket fogyasztanak.

A hízósertések etetésére 1970 óta propionsavval konzervált kukoricát használunk, amit az tesz indokolttá, hogy ennek a keveréknek az összetétele változatlan és megbízható, mert az alapvető alkotórészt képező kukorica minősége ismert, és mert a szállítási és csomagolási költségek lényegesen kisebbek.

A sertésenyésztés eredményeinek természetes mutatószámai az utóbbi években kifejezetten ingadozók voltak, a súlygyarapodással azonban, amely 580—600 g körül alakult, elégedettek lehetünk. Továbbra is időszzerű a súlygyarapodási egységre számított takarmányfogyasztás csökkentése. A kukorica kiegyensúlyozatlan minősége miatt ugyanis a keverék tápértéke változó, s ez igen kedvezőtlen körülmény minden vonatkozásban. Külön kérdéses csoportot képez a legkorszerűbb etetéstechnológia bevezetése és az erre való átállás, mert éppen ez a tényező befolyásolja a legnagyobb mértékben a takarmányhasznosítást.

A vinkovci kombinát távlati terve a hústermelés fokozását irányozza elő. Ennek megfelelően egy évi 50 000 db hízósertés befogadására alkalmas farm megépítését és egy új, 500 db szarvasmarha elhelyezésére szolgáló farm létesítését irányozza elő. A már létező építmények kibővítésével és korszerűsítésével hízóba fogott növendékmarhák számát is 2800—3000 db-ra lehetne növelni. Ennek az állatmennyiségnek a levágása és feldolgozása lekötne saját vágóhidunk teljesítőképességét. Abból a közismert tényből kiindulva, hogy a mezőgazdasági termelés nem tekinthető belterjesnek korszerű állattenyésztés nélkül, és hogy az intenzív állattenyésztés mennyire ösztönzi a takarmány alapanyagát képező kukorica termesztését, úgy véljük, hogy a vinkovci kombinát eddigiekben kifejtett irányvételéle teljesen indokolt.

Агроном аграрно-промышленного комбината Винковци (Югославия) в статье, которая содержит материал доклада сделанного в г. Печ по случаю празднования «Дней Паннонии», коротко очерчивает положение в производстве мяса в Югославии и подробно показывает результаты и технологию производства в комбинате говядины и свинины. Указывает и на производственные резервы.

Anlässlich der „Pannonia“ Tagung in Pécs wurde vom Landwirtschaftsingenieur des agro-industriellen Kombinats in Vinkovi (Jugoslawien) der Stand und die Lage der jugoslawischen Fleischproduktion im allgemeinen und die Ergebnisse und Technologie der Rind- und Schweinefleischproduktion des Kombinats ausführlich behandelt. Eine besondere Aufmerksamkeit wurde auf die Produktionsreserven des Kombinats gelegt.

The author who is agricultural engineer in the agro-industrial complex in Vincovci, Yugoslavia, briefly outlines in the paper containing his report presented at the Pannonia Days the state of affairs in Yugoslavian meat production and describes in details the results and technology of beef and pork production within the complex. He points out the reserves existing in production.